

Het brood van Pasen

Op de vierde zondag van de veertigdagentijd staat het wonder van het brood centraal. We lezen uit Johannes 6 en Jozua 5.

Jezus ging de berg op, en ging daar met zijn leerlingen zitten. Het was kort voor het Joodse pesachfeest.

Toen Jezus om zich heen keek en zag dat die menigte naar hem toe kwam, vroeg hij aan Filippus: 'Waar kunnen we brood kopen om deze mensen te eten te geven?' ⁶Hij vroeg dat om Filippus op de proef te stellen, want zelf wist hij al wat hij zou gaan doen. ⁷Filippus antwoordde: 'Zelfs tweehonderd denarie zou niet voldoende zijn om iedereen een klein stukje brood te geven.' ⁸Een van de leerlingen, Andreas, de broer van Simon Petrus, zei: ⁹'Er is hier wel een jongen met vijf gerstebroden en twee vissen – maar wat hebben we daaraan voor zo veel mensen?' ¹⁰Jezus zei: 'Laat iedereen gaan zitten.' Er was daar veel gras, en ze gingen zitten; er waren ongeveer vijfduizend mannen. ¹¹Jezus nam de broden, sprak het dankgebed uit en verdeelde het brood onder de mensen die er zaten. Hij gaf hun ook vis, zo veel als ze wilden. ¹²Toen iedereen volop gegeten had zei hij tegen zijn leerlingen: 'Verzamel nu de overgebleven stukken brood, zodat er niets verloren gaat.' ¹³Dat deden ze en ze vulden twaalf manden met wat overgebleven was van de vijf gerstebroden die men had gegeten. ¹⁴Toen de mensen het wonderteken dat hij gedaan had zagen, zeiden ze: 'Hij moet wel de profeet zijn die in de wereld zou komen.' ¹⁵Jezus begreep dat ze hem wilden dwingen om mee te gaan en hem dan tot koning zouden uitroepen. Daarom trok hij zich terug op de berg, alleen.

Jozua 5: 10-12

Toen de Israëlieten in hun kamp bij Gilgal waren, op de vlakte van Jericho, bereidden ze in de avond van de veertiende dag van die eerste maand het pesachoffer. ¹¹ Al één dag na het pesachoffer aten ze ongedesemd brood en geroosterd graan van de opbrengst van het land. ¹²Er kwam die dag geen manna meer; de Israëlieten kregen vanaf toen nooit meer manna. Ze aten dat jaar van de opbrengst van de akkers van Kanaän.

We vorderen op weg naar Pasen.

Ook het verhaal dat we net gelezen hebben, speelt zich af kort voor Pesach, hét grote Paasfeest van de Judeeërs.

Feest! Hoewel er een aantal on-feestelijke elementen worden genoemd: Jezus trekt zich terug, weg van de menigte. En de menigte komt hem achterna, hongerig... Maar geen nood, Pesach komt eraan... de overvloed aan spijzen komt eraan, nog eerder dan men het verwacht.

Het verhaal begint met Jezus, die wil bidden, alleen in de bergen en het eindigt bij Jezus, die zich terugtrekt, alleen in de bergen.

Een les in geloven...

Een les in bijbelstudie – er zit wel wat in, in dit kleine verhaal!

De tekst, zoals die voor ons ligt, valt uiteen in een eerste deel en een tweede deel. In het eerste deel rijst een probleem. Er klinken woorden als niet voldoende, zelfs niet voor iedereen een klein stukje, vijf broden en twee vissen, maar wat hebben we daaraan voor zoveel mensen...

Dan vraagt Jezus om iedereen te laten neerzitten op het gras.

Het tweede deel begint en dat herhaalt dat er zeer veel mensen zijn - nu stijgt de spanning ten top - maar er is ook veel gras, veel brood om te verdelen, veel vis, naar ieders behoefte. Het probleem is opgelost, maar het verhaal nog niet ten einde: Er is volop te eten en twaalf manden overschot worden opgehaald.

Wat is daar plots gebeurd?

De vertaling spreekt over een wonderteken.

Is daar een wonder gebeurd? Het brood groeit aan, de vis plant zich voort...

En ik wil er geen gekkigheid van maken, want als je, zoals ik, in de opstanding gelooft, is een broodvermenigvuldiging daarbij vergeleken *peanuts*, maar de vraag wat er echt staat en wat het verhaal betekent, is veel interessanter.

Als we het wonder als een letterlijke gebeurtenis benaderen, dan gaat het over God die voor de mensen zorgt, God die wat onmogelijk lijkt, mogelijk kan maken. Dat is op zich al een mooie gedachte om mee door het leven te gaan.

Daar kun je iets mee!

Ook in Gilgal vierde men de grootheid van God, die het volk op wonderlijke wijze droog door de diepte van de Jordaan had geloodst. Eindelijk waren ze aangekomen in het land en niet alleen dat: Ze waren ook niet meer afhankelijk van het manna van de woestijn. Het land waar ze hun intrek in hadden genomen, bracht zoveel op dat ze met zijn allen konden eten van de akkers. Ook dat was, na veertig jaar afwachten wat God zou geven, een wonder. De

grootheid van God die dit soort verhalen uitademt, kan ons sterkte geven en kracht, troost en hoop en moed. Ze kan ons hart, onze ziel voeden.

De eenvoudige lezing geeft ons reden tot vreugde. Blijkbaar hebben we een God, die ons overvloed wil geven, niet gewoon genoeg, maar veel meer dan dat!

Terug naar ons eigen leven. De realiteit toont zich weerbarstig.

Deze week belde mij een jongeman op. Zijn vriend was uitgewezen. Hij moest het asielcentrum per direct verlaten. Of ik het nummer van het PSC had. Mijn maag kromp ineen, ik had gelijk geen honger meer. Wat het PSC kan helpen, maar ze kunnen niet met een toverstaf maar in kamers of woningen voorzien. Maar het was het enige wat ik in handen had. Een bemoediging, tien cijfers van een telefoonnummer, hoop op hulp en een gebed. Met die kleine dingen stond ik in mijn handen.

Wanneer vijfduizend honger hebben, is er een kleine jongen, die daar staat met vijf gerstebroden en twee vissen. Een kleine jongen met een grote visie. Hij meent dat hij iets kan betekenen. De leerlingen doen er wat minachtend over. Zij zien het niet. Maar voor Jezus is het een beginnetje van iets groots. Hij dankt. Danken doet iets met mensen. Danken is groots over iets denken, groot denken, dat is nodig met vijfduizend onverwachte gasten. – Jezus wist trouwens al wat hij van plan was, de profeet! Hij wilde zijn leerlingen op de proef stellen en steeds weer falen ze. Ook deze lezing van het verhaal kan ons troost bieden. Want in de gemeente staan wij voor hele grote uitdagingen. Hoe begin je daaraan? Waarin kun je geloven? Waar kun je je tijd en je geld aan geven? Wat denk je ermee te kunnen bereiken? Wat is Jezus' aandeel in dit alles, want bovenal is het zijn kerk... Zijn kerk die toen nog bestond uit mensen die gewoon bij Hem willen blijven, ook al is er geen vooruitzicht op eten. Ze maakten er zich geen zorgen over, ze klampten zich aan Hem vast.

Maar welke betekenis geeft Jezus zelf aan het verhaal? Dat horen we een beetje verderop in Johannes 6. Jezus trekt zich na het eten terug in de bergen – de berg staat voor een plek dichtbij de hemel, dichtbij God. De leerlingen gaan het meer op, varen naar de overkant, maar het is al avond, het wordt nacht en het gaat stormen. En jawel, Jezus komt bij hen. Ze varen samen naar de overkant.

De volgende morgen gaat een menigte mensen Jezus weer opzoeken, op dezelfde plaats waar het brood werd gedeeld. Ze vinden hem daar niet en reizen dan ook af naar Kafarnaüm in de hoop hem daar te vinden. Wanneer ze Jezus eindelijk gevonden hebben vragen ze: Hoe ben je hier beland? We

zochten je! En Jezus antwoordt: Ach, jullie willen brood. Spijtig toch dat jullie mij zoeken om je maag te vullen en niet omwille van de tekenen...

Blijkbaar zijn er veel mensen die de wondertekenen van Jezus niet verstaan. Johannes gebruikt het woord “tekenen” en niet wonderen. Een teken is iets wat verwijst naar iets anders. Jezus geeft de overvloedige aanwezigheid van brood de dg ervoor, de betekenis van voedsel dat niet vergaat en eeuwig leven geeft. De mensen begrijpen het nog steeds niet en vragen waar Jezus met zijn woorden naartoe wil. Hij zegt: Jullie moeten geloven in hem die God gezonden heeft.

Geloven, juist, zoals de kleine jongen met zijn gerstebroden. Zonder geloof: geen visie, geen toekomst, geen leven. Zonder geloof geen begin van dat alles. Jezus geeft ons hier een concrete aanwijzing om met zijn woorden om te gaan. De tastbare dingen waarover Hij spreekt en waarmee hij dingen toont, verwijzen naar een andere werkelijkheid. Eén die niet tastbaar en niet zichtbaar is, maar wel aanwezig. Het brood verwijst naar geestelijk voedsel, het delen en over hebben naar het overvloedig leven dat God ons wil geven, een leven van overvloedige vreugde, van hoop, veel meer dan de wereld ooit geven kan, van een troost die veel dieper reikt dan een mens ooit bieden kan, van leven dat veel verder reikt dan de aarde ons geven kan.

En daarmee zien we Pasen in zicht komen.

Het staat al in de tekst, het Pesachfeest, het Joodse paasfeest. Jezus dankt over de broden. Eucharistee staat daar... dat is eucharistie geworden, avondmaal zeggen wij, maar hier in dit verhaal worden de broden nog niet gebroken. Jezus' tijd is nog niet aangebroken.

De broden zijn ook gerstebroden. De gersteoogst is de eerste oogst. Die wordt met Pesach gevierd. Gerst is minder waard dan tarwe; het oogstfeest van de tarwe wordt op het Joodse Pinksteren gehouden. Als één schep tarwe één sikkil kost, dan heb je twee scheppen gerst voor diezelfde prijs. Gerstebroden. Dat wat geringschat wordt, maar wel de eerste oogst uitmaakt. Het kan voor de opstanding van Jezus staan. We kunnen daarvoor verwijzen naar het verhaal van Gideon, die een droom krijgt te horen van een gerstekoek, die rolt en rolt en de legerplaats van de vijand omkeert. Een verhaal van overwinning van het kwaad. Zie je dat Pasen op handen is, wanneer het gerstebrood wordt verdeeld?

En voor wie nog even verder meewil op bijbelreis met als thema Pasen...

Gilgal, waar het volk van God genoot van de vrucht van de akkers, is een plaats van overwinning. De stam van dat woord is verwant met “afwentelen”, zoals “een steen afwentelen. Juist, de steen van het graf werd afgewenteld.

En wat gebeurde er daar in Gilgal?

In Gilgal vierde het volk in het Beloofde Land zijn eerste Pesachfeest! Het feest van de bevrijding van de onderdrukking en het kwaad.

De bevrijding was intussen al veertig jaar geleden, maar werd en wordt nog steeds gevierd. Ook ons Pasen vieren wij. Met een overvloed aan chocolade en een rijk gevuld ontbijtbuffet, als het even kan.

Het vieren is belangrijk, om de boodschap levend te houden. God wil ons ontzettend graag het leven in overvloed schenken, het leven dat nooit ophoudt, het leven dat geen tekort meer kent.

Het is waar, dat we in het leven schrijnende omstandigheden tegenkomen, bij onszelf, of bij mensen die bij ons aankloppen, zoals de man zonder woning, met niets op straat, zelfs geen papieren. Maar het is evengoed waar, dat wij met wat we hebben, zoals de jongen met de gerstebroden en de vis, al een heel eind komen, als we geloof hebben, danken, groots denken, geloof, visie, toekomst, leven!